

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Харківського національного
університету мистецтв імені І.П. Котляревського

Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.

Введено в дію наказом
від 27 серпня 2024 р. № 144

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ПРАКТИЧНУ ПІДГОТОВКУ

здобувачів вищої освіти ступеня доктора мистецтва

Харківського національного університету мистецтв

імені І.П. Котляревського

галузь знань: 02 КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

спеціальність: 025 МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

ВСТУП

Практична підготовка здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти є важливою ланкою у ієрархічній системі практик Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського (далі – Університет, ХНУМ), вона логічно продовжує напрацювання першого (бакалаврського) та другого (магістерського) освітніх рівнів і забезпечує цілісний підхід до набуття досвіду педагогічної діяльності, забезпечуючи практичне опанування компетентностями, що мають вплив на розвиток фахових якостей здобувачів, ініціюють прояви їх самостійності, ініціативності та креативності у здійсненні навчального процесу в мистецьких закладах вищої освіти, забезпечують набуття вмінь і навичок практичної викладацької діяльності, методичної та творчої роботи.

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора мистецтва Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського (далі – Положення) розроблене відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 р. №865 (зі змінами), Положення про асистентуру-стажування та творчу аспірантуру Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського.

1.2. Положення регламентує порядок і форми проходження практики здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти Університету.

1.3. Метою практичної підготовки здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня – асистентів-стажистів та творчих аспірантів є поглиблення педагогічних, організаційних, комунікативних компетентностей під час роботи із здобувачами вищої освіти різних кваліфікаційних рівнів у класі творчого керівника, а також опанування комплексу методологічних та практичних напрацювань у вирішенні кейсів викладацької та творчої професійної діяльності, що пов'язана:

- з викладанням фахових дисциплін у мистецьких закладах вищої освіти;
- набуттям практичного досвіду педагогічної та творчої діяльності у закладах вищої освіти;
- оволодінням практичними навичками та закріплення комплексу необхідних компетентностей майбутнього викладача закладу вищої освіти;
- аналізом практичного досвіду викладачів та роботи кафедр як структурних підрозділів навчальних закладів, де проводиться практика;
- участі та (або) створенні власних мистецьких та науково-творчих проєктів та заходів різних рівнів.

Основним **завданням** практики є якісна практична підготовка здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти, що реалізується через:

- закріплення теоретичних знань у практичній діяльності виконавця та викладача закладу вищої освіти;
- поглиблення та вдосконалення набутих компетентностей, що забезпечують успішність професійної діяльності;
- розвиток та зростання особистісних та професійних якостей здобувачів;
- формування та поглиблення навичок рефлексії щодо творчої та педагогічної діяльності;
- осмислення засад освітнього процесу у закладах вищої освіти в аспекті новітніх гуманітарних запитів суспільства;
- ознайомлення із структурою та функціонуванням структурних підрозділів Університету;

- формування вміння аналізувати та розробляти нормативні документи, які визначають зміст мистецької освіти, зокрема створення навчальних планів та навчальних програм мистецьких дисциплін;
- засвоєння та практичне опрацювання інноваційних педагогічних технологій викладання фахових дисциплін.

У результаті проходження практики здобувач повинен **знати**:

- законодавчі акти та нормативно-правові документи, що регламентують різні напрями роботи закладу вищої освіти;
- специфіку системи організації освітнього процесу в закладах вищої освіти мистецького спрямування;
- чинні вимоги до навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в мистецьких закладах вищої освіти;
- методологію педагогіки в її проєкції на власну творчу та педагогічну діяльність;

повинен **уміти**:

- формувати та вдосконалювати власну педагогічну майстерність;
- креативно впроваджувати в педагогічний процес інноваційні технології навчання;
- розробляти та рецензувати документацію щодо організації освітнього процесу у мистецьких закладах вищої освіти;
- організувати навчальну/самостійну роботу здобувачів вищої освіти.

Під час відвідування занять викладачів кафедр здобувачі повинні ознайомитися з різними формами педагогічної адаптації навчального матеріалу, способами активізації навчальної діяльності та прийомами оцінювання у вищій школі.

Під час практичної діяльності, зокрема проведення навчальних занять, здобувачі мають демонструвати вміння: сформулювати навчально-виховну мету, обирати відповідні форми занять і методи роботи зі студентом.

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ.

2.1. Основні види практики здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти – асистентів-стажистів та творчих аспірантів – асистентська/педагогічна та педагогічна (далі – практик).

2.2. Керівництво практиками здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти.

Безпосереднє керування практиками кожного здобувача здійснює його творчий керівник або інший викладач кафедри.

2.3. Базою практик є кафедра, за якою здобувач закріплений. Здобувач за бажанням має право пройти практику в інших закладах вищої освіти та/або у закладах культури на підставі договорів про співпрацю за погодженням з керівником практики та кафедрою.

2.4. Відповідальність за організацію практик та їх методичне забезпечення.

Відповідальність за проведення практик здобувачів третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти покладено на кафедри ХНУМ:

- спеціального фортепіано;
- хорового та оперно-симфонічного диригування;
- сольного співу та оперної підготовки;
- композиції та інструментування;
- оркестрових духових та ударних інструментів;
- оркестрових струнних інструментів;
- музичного мистецтва естради та джазу;
- народних інструментів України.

Кафедри розробляють методичне забезпечення практик згідно з «Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти ХНУМ імені І.П. Котляревського» та чинними

навчальними планами. Методичне забезпечення включає робочі програми практик та методичні рекомендації.

На початку навчального року кафедри:

- затверджують календарний план проходження практик;
- узгоджують закріплення здобувачів освіти за керівниками практик та відповідними базами практик;
- надають здобувачам необхідний пакет документів (див. Додатки).

2.5. Дистанційне проведення практик. У процесі організації практики в період військового стану та/або у випадку виникнення інших форсмажорних обставин (карантин тощо) може бути застосована *дистанційна форма* організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти, яка передбачає використання засобів та технологій дистанційного навчання.

У цьому випадку керівники практик вносять корективи в змістове наповнення програм практики відповідно до умов організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання, визначаються з пакетом звітної документації, формою, процедурою та критеріями захисту результатів проходження практики.

III. ЗМІСТ ПРАКТИК

Оволодіння практичними педагогічними компетентностями здобувача третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти включає наступні етапи практичної роботи: навчальний (організаційний):

- консультація щодо оформлення документів практики – графіка проходження, змістовного наповнення практики, ведення щоденника (Додаток 1);
- ознайомлення з діяльністю Університету та кафедр, нормативними документами, що регламентують організацію освітнього процесу в Університеті;

виробничий (практичний):

- планування здобувачем власної викладацької діяльності;
- відвідування занять у класі творчого керівника та інших викладачів кафедр,
- відвідування науково-творчих та концертних заходів, засідань кафедри;
- підготовка до навчальних занять, опрацювання методичної, наукової та педагогічної літератури;
- відвідування публічних захистів творчих мистецьких проєктів;
- участь у науково-практичних конференціях;
- участь в проєктах Ради молодих вчених;
- участь в організації студентських конференцій;
- робота зі здобувачами першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти – проведення практичних занять;

підсумковий:

обговорення та затвердження результатів проходження практик творчим керівником здобувача, підготовка звіту про проходження практик.

VI. АТЕСТАЦІЯ практичної підготовки здобувача здійснюється кафедрою, за якою він закріплений, на підставі звіту про проходження практик та проведення відкритого уроку. Для творчих аспірантів обов'язковим є наявність спецкурсу за темою творчого мистецького проєкту.

4.1. Проходження практик здобувачами освіти відображається у наступних документах:

- письмовий звіт про проходження практики (складається в довільній формі, але має містити інформацію про виконання всіх видів робіт, передбачених індивідуальним планом практики);
- заповнений щоденник практики.

За підсумками проходження асистентської/педагогічної та педагогічної практик здобувач подає на кафедру, за якою він закріплений, загальний звіт та щоденник, підписані керівником практики. Для творчих аспірантів обов'язковим є наявність спецкурсу за темою творчого мистецького проєкту

4.2. Система оцінювання.

№	Вид роботи	Максимальна кількість балів
1.	Методична робота (опрацювання документації різного рівня, методично-наукової літератури, участь у роботі кафедри, відвідування захистів творчих мистецьких проєктів, науково-практичних конференцій тощо) – у щоденнику відображається назва, дата, місце проведення заходу	20
2.	Відвідування занять викладачів – у щоденнику відображається рівень (курс), тема, дата відвідування	20
3.	Проведення аудиторних занять – у щоденнику відображається рівень (курс), тема, дата проведення	30
4.	Проведення відкритого заняття (додається методична розробка заняття)	30
Усього		100

4.3. Поточний та підсумковий контроль

Поточний контроль: здобувачі згідно з навчальним планом звітують щосеместра на кафедрі, що є базою практик, про обсяг виконаної практичної підготовки та отримують залік. Підсумки практик обговорюються на засіданні кафедри, вносяться в протокол засідання кафедри та подаються керівнику практик університету.

Підсумковий контроль: здобувач звітує про проходження практик та проведення відкритого уроку, надає загальний звіт та щоденник практики. Підсумки практик та проведення відкритого уроку обговорюються на засіданні кафедри, вносяться в протокол засідання кафедри та подаються керівнику практик університету. Для творчих аспірантів обов'язковим є наявність спецкурсу за темою творчого мистецького проєкту.

V. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ЗДОБУВАЧА

- здобувач за погодженням керівника обирає терміни, види та змістове наповнення практики, з урахуванням власного рівня педагогічної підготовки;
- здобувач має право з усіх питань, що виникають під час проходження практики, звертатись до керівника, завідувача кафедри, вносити пропозиції з удосконалення організації практики;

- здобувач має право на відвідування занять провідних викладачів Університету з метою вивчення методики викладання, ознайомлення з передовим педагогічним досвідом (за попередньою домовленістю);
- здобувач має виконати всі види робіт, передбачені програмою практики, та ретельно готуватися до кожного заняття;
- здобувачі мають право проходити практичну підготовку за академічною мобільністю в інших мистецьких закладах вищої освіти України та за кордоном на підставі договорів про співпрацю із подальшим поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального куратора з місця проходження практики, але її обсяг не повинен бути меншим, ніж визначено законодавством України.

Здобувач, робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, який не виконав індивідуальний навчальний план згідно з Порядку здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва та навчання в асистентурі-стажуванні, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 жовтня 2018 р. №865 (зі змінами), та підлягає відрахуванню.

VI. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА ПРАКТИКИ

Керівник практики:

- забезпечує чітку організацію, планування та контроль результатів практики;
- затверджує графік проведення практики з урахуванням особливостей індивідуального навчального плану здобувача;
- надає методичну, наукову та організаційну допомогу здобувачеві.

Керівник практики має право поставити питання щодо визнання роботи практиканта незадовільною та відсторонення його від проходження практики.

Додаток 1

*Зразок оформлення щоденника
асистентської/педагогічної та педагогічної практики*

Міністерство культури та інформаційної політики України
Харківський національний університет мистецтв імені І.П. Котляревського
кафедра

Щоденник
асистентської/педагогічної та педагогічної практики
здобувача третього (освітньо-творчого) рівня вищої освіти
ступеня доктора мистецтва

ПІБ

Керівник

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

(20 – 20 навчальний рік)

Облік методичної роботи

дата	Зміст роботи

Облік відвідувань занять

дата	Зміст роботи

Облік проведених занять

дата	Зміст роботи

Висновок керівника практики

Пропозиції керівника практики щодо оцінювання її результатів

№	Вид роботи	Кількість балів
1.	Методична робота	
2.	Відвідування занять викладачів	
3.	Проведення аудиторних занять	
4.	Відкритий урок	
Всього		

« ___ » _____ 20__ року

Керівник практики _____ (_____)